

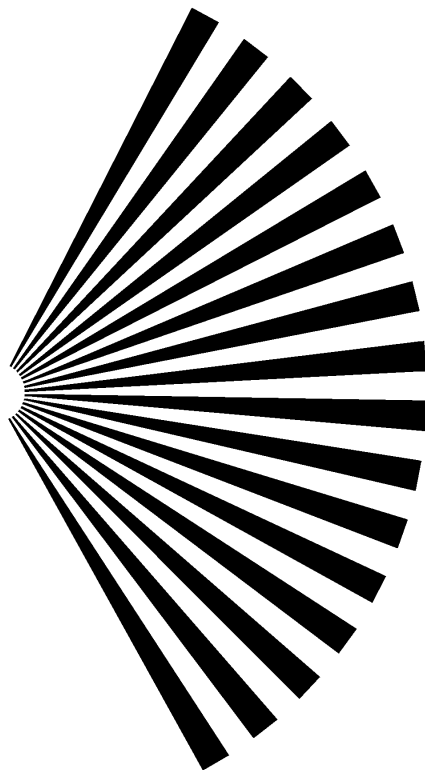
KNIHOVNA AV ČR
115 22 Praha 1, Národní 3

KNIHOVNA
Akademie věd České republiky

---

informace

INFORMACE

è. 2-3 / 2006

2-3/2006

Praha, listopad 2006

Obsah

Úvodem	5
Co nového v Akademii věd ČR	
Příprava přechodu pracovišť AV ČR na novou statutární formu veřejných výzkumných institucí	6
<i>Lydia Petráňová: „Bádají mladí jinak?“</i>	7
Ze zasedání Komise pro vědecké informace AV ČR	10
K etickým kodexům	12
Vyznamenání	12
Co nového v KNAV	
<i>Iva Burešová: EZB – Elektronická knihovna časopisů</i>	14
<i>Jaroslav Meixner: Zpřístupnění EIZ prostřednictvím Google Scholar</i>	16
<i>Anežka Poljaková: CASLIN 2006</i>	19
<i>Jarmila Burgetová: „Nové trendy – nová témata“</i>	24
<i>Lenka Haluzíková: Seminář „Web of Knowledge“</i>	26
Co nového ve Slovenské Akademii věd	
<i>Ludmila Čelková: Rekonstrukcia Ústrednej knižnice SAV</i>	28
Novely zákonů, které nás zajímají	
Knihovní zákon	30
Autorský zákon	30
Konference, semináře, akce	
Shrnutí	32
Krátká sdělení	
Nové publikace pro knihovníky	33
Adresář knihoven a informačních institucí v ČR	33
Elektronické časopisy	35
Anglický portál na webu Národní knihovny ČR	35
In memoriam	36

Obsah letošního dvojčísla **INFORMACÍ** odráží ve zkratce události zlo-mového roku 2006, jebož hlavní náplní pro pracoviště AV ČR byla příprava na přechod na novou statutární formu veřejných výzkumných institucí. Do značné míry tato skutečnost ovlivnila i opožděné vydání dvojčísla. Snažili jsme se připomenout další významné akce, mezi něž počítáme říjnovou tiskovou konferenci k vydání sborníku „Sociálne vedy a humanisitika očami mladých“, jebož tématem je vztah k bada-telské práci u nastupující generace vědců ve společenskovedních ústa-vech Akademie věd ČR. Uvítali jsme, že se pro náš zpravodaj k této problematice vyjádřila ve svém článku doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc., donedávna místopředsedkyně AV pro oblast humanitních a spole-čenských věd. Po delší době se sešla komise pro vědecké informace, v jejímž čele stojí doc. ing. Petr Ráb, DrSc., o obsahu jejího jednání podrobně informujeme.

V druhé části **INFORMACÍ** zveřejňujeme pět příspěvků převážně z pera pracovníků KNAV. Vedle novinek, týkajících se Elektronické knihovny časopisů a Zpřístupnění EIZ prostřednictvím Google Scholar, v nich autorky referují o akcích, které letos uspořádala Knihovna Akademie věd – o semináři CASLIN 2006, o mezinárodním workshopu „Nové trendy – nová témata“, o semináři „Web of Knowledge“. Tento oddíl jsme rozšířili o článek ze Slovenska o významné změně, k níž došlo v naší sprátené Ústřední knihovně Slovenské akademie věd. V sídle knihovny v budově na Klemensově ulici v Bratislavě proběhla rozsáblá rekonstrukce, v nových prostorách byla knihovna slavnostně otevřena v březnu letošního roku.

Z mimoakademických „událostí“ upozorňujeme na vydání dvou „novel zákonů, které nás zajímají“. Jde o knihovní a autorský zákon. Ve stručném přehledu připomínáme nejdůležitější konference, semi-náře, akce, které se konaly v druhé polovině roku, ve všech případech čtenáři najdou odkazy na podrobné informace o nich. Informační význam má také oddíl „Krátká sdělení“, v nich chceme upozornit na některé zajímavosti, které by v běhu života a v pracovním zaujetí mohly uniknout pozornosti.

Zcela na závěr jsme cítili povinnost připomenout osobnosti z na-šebo oboru, s nimiž jsme se museli v letošním roce navždy rozloučit. Byli to prof. Jiří Cejpek, Ing. Augustin Merta, PhDr. Bedřiška Wiždálková, Ladislav Zoubek, Ing. Dušan Simandl a prof. Štefan Kimlička.

Redakce

Příprava přechodu pracovišť AV ČR na novou statutární formu veřejných výzkumných institucí

Bylo by nošením dříví do lesa, kdybychom na stránkách zpravodaje **INFORMACE** otiskovali nebo komentovali dokumenty, které jsou na všech pracovištích AV ČR dobře známy a v průběhu roku 2006 pro-jednávány, popř. zpracovávány. Je však nutné říct, že letošní rok je v mnohém přelomový, a tak legislativní předpisy, které všechny zásadní změny předznamenávají, nemůžeme opomenout.

1. Na prvním místě je to zákon č. 341 ze dne 28.července 2005, o veřej-ných výzkumných institucích, který kodifikuje novou statutární formu vědeckých pracovišť Akademie věd.
http://www.cas.cz/data/vav/zakon_341-2005.pdf
2. Dále je to zákon č. 342 ze dne 28. července 2005, o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o veřejných výzkum-ných institucích
http://www.cas.cz/data/vav/zakon_342-2005.pdf

Z interních materiálů jde zejména o

- Vzorový volební řád pro první volbu rady pracoviště
- Vzorový jednací řád rady pracoviště
- Vzorový jednací řád dozorčí rady pracoviště
- Vzorový organizační řád pracoviště

Pracovníci soustavy vědeckých informací AV ČR – informačních stře-disek a knihoven jsou jistě zapojeni do všech aktivit, které s přechodem pracovišť na formu veřejných výzkumných institucí souvisejí. V případě potřeby se mohou obracet – jako obvykle na vedení Knihovny AV ČR s dotazy, které nezůstanou neoslyšeny.

Za vydatné spolupráce Knihovny AV ČR uspořádal tiskový odbor AV ČR v úterý 17. října 2006 v budově na Národní 3 tiskovou konferenci, jejímž tématem byl vztah k badatelské práci u nastupující generace vědců ve společenskovědních ústavech Akademie věd ČR a Slovenské akademie věd. Tisková konference byla spojena s prezentací sborníku *Sociálne vedy a humanistika očami mladých – Sociální vědy a humanistika pohledem mladých. Sborník ze setkání v Třešti 14.–16. 3. 2005* (Ed. T. Sedová, vyd. Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2006). Téma konference i sborník vzbudily nevšední zájem jak u novinářů, tak u mladých badatelů samotných a tak vybraní mluvčí hovořili před plným přednáškovým sálem. Konferenci předsedal prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., místopředseda AV ČR pro oblast společenských a humanitních věd a vyjádřil tak podporu organizované spolupráci mladých českých a slovenských badatelů obou akademií, jejímž odrazovým můstkem bylo setkání v Třešti před půldruhým rokem.

Třešťské setkání uspořádaly společně téměř na samém konci svých funkčních období obě tehdejší místopředsedkyně pro oblast společenských a humanitních věd, totiž prof. PhDr. Tatiana Sedová, DrSc. a doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc. Důvodů, které je k tomu vedly, bylo hned několik. Snaha obnovit vychládající pocit sounáležitosti a úzkou oborovou dvojstrannou spolupráci, která tolik obohacovala generace badatelů před rokem 1993, stála jistě v popředí. Nežřídko se nyní stává, že se čeští a slovenští mladí kolegové setkávají spíše na stipendijních pobytech a konferencích ve vzdálené cizině než v domácím prostředí. Jen výjimečně, například v oboru literární vědy, se mladí badatelé z obou republik pravidelně scházejí na tradičních seminářích. Smyslem třešťského setkání však nebyl jen pokus o vzájemné poznání, ale snaha o bližší poznání nastupující badatelské generace jako takové. Mezi postdoktorandy a doktorandy v obou akademiích se již nyní rýsují výrazné osobnosti s talentem, zaujetím pro badatelskou práci, ba i s kvalitními výsledky. Spojují tyto mladé badatele společné problémy, a které to jsou? Jak jsou mladí čeští a slovenští badatelé v akademických ústavech připraveni odpovídat na výzvy formujícího se evropského výzkumného prostoru? Která témata upřednostňují, jaká je jejich metodická vybavenost, jaké mají představy

o etice vědecké práce? Hrozí i ve společenských a humanitních vědách často diskutované nebezpečí úniku mozků? Na tyto a další podobné otázky hledalo třešťské setkání odpovědi.

Diskutovat přijelo 26 Slováků a 35 Čechů celkem z 27 akademických ústavů. Vzhledem ke stávající struktuře ústavů, kde pod jednou střechou koexistuje i několik výzkumných disciplín, bylo oborové zastoupení značně široké. Přes množství rozdílných témat, přístupů a interpretací byli účastníci setkání schopni navzájem naslouchat jeden druhému a kriticky reagovat na jednotlivá vystoupení. Výrazně zde vystoupila do popředí problematika kultury jako rámce schopného uvést v souvislost zdánlivě odlehle disciplíny, jako je třeba archeologie a sociologie. Širší vlně do úlohy společenských věd při studiu procesů globalizace a kolektivních identit na různé úrovni vnesli do třešťského setkání dva jeho hosté: děkan Fakulty humanitních studií UK v Praze prof. PhDr. Jan Sokol a ředitel CEFRES prof. Ch. Lequesne. Provázanost humanitních věd s vědami technickými demonstroval mladým na závěrečné exkurzi v Telči doc. Ing. Miloš Drdácý, DrSc., ředitel Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, a to na výsledcích řešení projektu Město zítřka a kulturní dědictví v rámci centra excellence Advanced Research Centre for Cultural Heritage Interdisciplinary Projects.

Pominu-li intelektuální a společenské zážitky, které si každý účastník odnesl sám v sobě, zůstává hmatatelným výsledkem třešťského setkání prezentovaný sborník. Editorka prof. T. Sedová se pokusila vnést pevnější strukturu do kaleidoskopu jednotlivých autorských příspěvků hledáním vnitřní příbuznosti a vazeb na tematické a metodologické okruhy. Podařilo se jí rozčlenit shromážděné příspěvky do šesti problémových celků, obsahujících pohledy různých disciplín a subdisciplín z pera českých i slovenských autorů. Tyto celky zahrnovala pronikavě kritickými a zobecňujícími komentáři, v nichž zároveň poukázala na badatelská specifika, která jsou vlastní mladé generaci. Sborník tak z různých aspektů přispívá k řešení otázek narace a narativity především v současné historiografii, k otázce fenoménu identity (jejích různých podob a funkcí), národního státu a občanské společnosti, k otázce úlohy jazyka a médií, vztahu mezi kulturou a politikou a konečně metodologických problémů společenského a humanitního studia. Sborník uzavírá přehledný a na studijní praxi zaměřený příspěvek Michaely Vrběcké z Knihovny AV ČR o moderních informačních zdrojích pro humanitní a sociální

disciplíny. Odhlédneme-li od nestejně úrovně autorských příspěvků a tematické i metodické rozmanitosti, zůstane sborník jako celek průřezovým dokumentem doby svého vzniku i původu a směřování mladé generace badatelů v konkrétní časové rovině.

O tom všem a o problémech, na něž mladí badatelé ve své práci narážejí, se hovořilo i na tiskové konferenci ve snaze hledat odpověď na otázku, zda současní mladí badatelé přistupují k práci ve svých oborech jinak, než tomu bylo u generací předchozích. Jak uvedl prof. Jaroslav Pánek, je přirozené, že každá nastupující generace usiluje o vlastní tvář, hledá vlastní cesty a snaží se vymezit vůči generaci svých učitelů. Tato generace však má něco navíc: svobodu bádání, svobodu ve výběru témat i metodických přístupů, může pracovat, aniž by své konání podřizovala autocenzuře, jakémusi vnitřnímu regulativu vyplývajícímu z vědomí ohraničených možností. Zásadní odlišnosti v badatelské práci mladé generace jsou však dány technickými možnostmi, zrychleným tokem informací, využíváním informačních databází, digitálním zpracováním dat a konečně i usnadněnou editací psaných textů. Pokrok od ručně psaných rukopisů vědeckých prací ke strojopisům byl pouhým krůčkem ve srovnání s možnostmi, které skýtá počítač.

Za účastníky třeštského setkání a autorský kolektiv zároveň promluvili na tiskové konferenci Juraj Hvorecký z Filozofického ústavu AV ČR o formách zahraniční spolupráce a Petra Rakušanová ze Sociologického ústavu AV ČR o etice vědecké práce a nebezpečí plagiátu v internetových publikacích. Slovenské autory zde zastoupili Róbert Klobucký ze Sociologického ústavu SAV a Juraj Marušiak z Ústavu politických vied SAV, který v diskusi pohovořil o fungující dvoustranné spolupráci s českými kolegy. Neformální besedou a rozhovory při sklenice pak diskuse o bádání mladých pokračovala dál. Zdá se, že nastupující generaci charakterizuje především zájem o racionální hodnoty, o smysluplnost bádání a vědy vůbec, jakož i úsilí o poctivý výraz. Tak vyznělo setkání v Třešti a odpovídá tomu i prezentovaný sborník. Pro budoucnost společenskovedních ústavů AV ČR a SAV je to dobré předznamenání.

Ze zasedání Komise pro vědecké informace AV ČR

Dne 18. října 2006 se uskutečnilo zasedání Komise pro vědecké informace AV ČR za účasti hojné účasti jejích členů. (Přítomni: Ing. K. Aim, CSc. (ÚCHP), PhDr. A. Baďurová (KNAV), PhDr. V. Balík (FLÚ AV ČR), Ing. J. Doleželová (KNAV), PhDr. I. Kadlecová (ředitelka KNAV, místopředsedkyně komise), PhDr. H. Landová (BC České Budějovice, tajemnice komise), Ing. M. Lhoták (KNAV), doc. Ing. Petr Ráb, DrSc. (ÚŽFG, předseda komise), doc. RNDr. Michal Roth, CSc. (ÚACH), PhDr. Martin Steiner (FLÚ), Ing. J. Šilhánek (VŠCHT). Omluven: Prof. RNDr. M. Mareš, DrSc. (ÚTIA).

Na programu bylo celkem devět bodů:

1. Úvodem PhDr. Ivana Kadlecová přivítala a představila navzájem jednotlivé členy komise.
2. Ing. Lhoták představil projekt Digitální knihovna Akademie věd ČR. Jeho cílem je zpřístupnit vědecké publikace z produkce AV ČR a jejich předchůdkyň v elektronické podobě. Jako největší problém se jeví řešení autorských práv. Jednotlivé redakce periodik vydávaných v AV ČR budou kontaktovány s výzvou o stanovisko, resp. o zájem o účast v projektu.
3. Ing. Lhoták seznámil členy komise se stavem implementace knihovního systému ALEPH 500 v AV ČR. Z předneseného vyplynulo, že ze 44 knihoven, které jsou do projektu zapojeny, pracuje 23 knihoven ve společné bibliografické bázi (katalogu), ostatní zatím ve zkušebním režimu. 5 knihoven má již funkční výpůjční modul systému. Do konce roku 2006 by měla být dokončena konverze všech dat. V roce 2007 pak bude následovat přechod na novou verzi, zprovozní se báze autorit, další ústavy by měly spustit výpůjční modul. Následně se bude pracovat na zprovoznění dalších modulů (akvizice, cirkulace periodik, MVS). Přítomní členové komise diskutovali o příčinách pomalé implementace systému na některých pracovištích. Jedním z důvodů je podle ing. Lhotáka neodpovídající personální obsazení některých ústavních knihoven.

K etickým kodexům

---

4. Dr. Kadlecová informovala přítomné o získání přístupu do databáze SCOPUS (bibliografická a citační databáze z produkce nakl. Elsevier). Přístup je zajištěn na příští dva roky, a to pro všechna pracoviště AV ČR. Bude tak významně rozšířena možnost zjišťovat mj. citační ohlasy na vědecké práce z produkce AV ČR. Dále dr. Kadlecová informovala o možnosti získat celoakademický přístup do plnotextové databáze Blackwell a do elektronické verze časopisu Science (Science On-line).
5. Ing. Lhoták hovořil o technických kapacitách digitalizačního pracoviště v KNAV. Toto pracoviště nabízí ústavům AV ČR možnost digitalizovat knihovní fondy poškozené povodněmi. Ing. Lhoták navrhuje ustavit pracovní skupinu, která by stanovila priority v této oblasti a která by oslovila ústavy, jichž by se tato nabídka mohla týkat.
6. Ing. Doležalová v podrobné prezentaci informovala o stavu evidence publikační činnosti AV ČR. Evidence je nyní spravována za pomoci programu ARL, na jehož dalším zlepšování jak pro potřeby zpracovatelů, tak i pro potřeby exportu do RIV se průběžně pracuje.
7. Dr. Kadlecová uvedla zprávu o projektu WOK, který představuje významné rozšíření přístupu do této světové databáze. Vědečtí pracovníci AV ČR budou moci vyhledávat v datech již od roku 1945 (nyní od roku 1980).
8. Ing. Lhoták nastínil záměr KNAV vytvořit informační bránu, která by v budoucnu umožňovala jednotný přístup ke všem informačním zdrojům v rámci AV ČR. Projekt je finančně náročný a musel by být podpořen některým grantovým programem v rámci AV ČR.
9. V „Různém“ přítomní diskutovali zejména o problematice DPH v oblasti elektronických informačních zdrojů. Na tištěná periodika je v ČR v současné době 5% DPH, na elektronické 19% DPH, což jejich nákup ještě dále prodražuje. Dosavadní snahy o řešení (např. ze strany STK Praha) byly neúspěšné. Ing. Šilhánek uvedl, že tato nejednotnost panuje i v jiných státech EU.

Akademický sněm na svém XXVIII. zasedání dne 20. dubna 2006 přijal ve vztahu k Etickému kodexu toto usnesení:

1. schvaluje **Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR** podle předloženého návrhu s připomínkami,
2. ukládá Akademické radě AV ČR vydat schválený Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR pro potřeby pracovišť AV ČR,
3. doporučuje vědeckým pracovištům AV ČR, aby v případě potřeby doplnila Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd ČR podle charakteru vlastní výzkumné práce a seznámila s ním všechny pracovníky včetně pracovníků nově přijímaných a spolupracujících studentů.

Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd České republiky je dostupný na http://www.cas.cz/eticky_kodex.php

Doplňujeme informací o **Kodexu etiky českých knihovníků**, který schválila Valná hromada Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR v Jindřichově Hradci v červnu 2004.

Je dostupný na: <http://skip.nkp.cz/CoKodex.htm>

Vyznamenání

Nejvýznamnější žijící český chemik **prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc.**, vědecký pracovník Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, převzal 7. listopadu 2006 čestný doktorát Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. „Je to poděkování za nemocné AIDS a hepatitidou“, řekl při slavnostním ceremoniálu v Betlémské kapli rektor VŠCHT Vlastimil Růžička. Prof. Antonín Holý proslul objevem léčivých látek proti AIDS a žloutence. Je autorem či spoluautorem více než čtyř stovek

vědeckých prací a držitelem šedesátky patentů. Dostal řadu ocenění, v roce 1999 to byla např. Descartova cena Evropské unie, v roce 2003 byl vyznamenán prezidentem republiky Medailí „Za zásluhy“.

V úterý 7. listopadu 2006 byl udělen na Francouzském velvyslanectví v Praze rytířský řád Akademických palem paní **doc. PhDr. Lydii Petráňové, CSc.**, vědecké pracovníci v oboru historické etnologie, bývalé místopředsedkyni Akademie věd ČR, nyní člence Vědecké rady AVČR.

Toto významné francouzské vyznamenání, udělované dvakrát do roka francouzským, případně zahraničním zasloužilým pracovníkům v oblasti vzdělávání, předal doc. Petráňové při slavnostní ceremonii velvyslanec Francouzské republiky v České republice Jeho excelence Charles FRIES jako ocenění za činnost, kterou přispívá k šíření a publikitě francouzského jazyka a kultury.

Řád Akademických palem byl zřízen Napoleonovým dekretem v roce 1808. Byl udělován důstojníkům univerzit a důstojníkům akademií. Od roku 1866 je Řád rytíře Akademických palem udělován francouzským premiérem na základě návrhu francouzského ministra školství.

Významnému českému vědci **prof. RNDr. Jaroslav Kurzweilovi, DrSc.** (Matematický ústav AV ČR) byla v rámci letošních ocenění České hlavy udělena Národní cena české vlády za celoživotní dílo v oblasti teorie integrálních a diferenciálních rovnic. Předání se uskutečnilo na slavnostním večeru „Česká hlava 2006“ v Praze dne 16. listopadu 2006.

Přístup ke kontu KNAV:

<http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/search.phtml?bibid=CASCR&colors=7&lang=en>

Tento příspěvek navazuje na základní informaci o EZB, která byla publikována v Informacích 2-3/2005 a je volně přístupný z webu KNAV (<http://www.lib.cas.cz/informace/Informace-2-3-2005.pdf>).

Od této doby došlo k několika změnám, na které bych Vás ráda upozornila.

Portál EZB patří k tomu nejlepšímu v oblasti managementu EIZ. Projekt původně vznikl pro informaci o webových stránkách odborných časopisů a podmínkou pro zařazení bylo alespoň 50% volně přístupných plných textů. Nyní EZB umožňuje i propojení do zpoplatněných plnotextových databází. Jednotlivé knihovny si zřizují svá konta a zpřístupňují předplacené plnotextové EIZ. Prostřednictvím administrativního modulu mohou také přidávat nově nalezené volně přístupné plnotextové časopisy. Podmínkou je věcné zpracování – výběr ze 41 kategorií. Vše je bezplatné, práce s portálem je velmi jednoduchá a srozumitelná.

Do EZB je v současné době zapojeno přes 370 (301 na konci roku 2005) knihoven, z toho 23 českých (např. Národní knihovna ČR, Státní technická knihovna, Národní lékařská knihovna, Právnická fakulta UK), v AV ČR mají konta KNAV, Ústav pro hydrodynamiku, Fyziologický ústav a Ústav makromolekulární chemie. Konta ostatních zúčastněných knihoven lze prohlížet v Preferences / Einstellungen.

Od května 2005 bylo do konta KNAV uskutečněno 1.899 vstupů (409 vstupů za rok 2005 a 1.490 za leden-září 2006). Statistiky ukazují, že portál je využíván i mimo KNAV. Nejvyhledávanější byly časopisy z databází EBSCO, Elsevier a ProQuest. Nejvyhledávanější časopisy jsou *Baltica: International Journal on Geosciences* a *Journal of Plant Physiology*.

Barevné označení bylo popsáno již v minulém čísle, ale setkali jsme se také s případy, kdy červené a žluto-červené tituly mají přístupné plné texty článků ze starších čísel. Abstrakta jsou přístupná obvykle u všech časopisů.

V EZB jsou zahrnuty plnotextové časopisy z těchto databází: EBSCO, ProQuest 5000, SpringerLink (Springer + Kluwer), Interscience (Wiley), ScienceDirect (Elsevier), ACS – American Chemical Society, Literature Online a od 2006 také knihovnická databáze LLIS – Library Literature and Information Science.

Co knihovně umožňuje vlastní konto:

1. zpřístupnění obsahu plnotextových EIZ dané knihovny, jejich vyhledávání z jednoho rozhraní a propojení do jednotlivých časopisů – tyto časopisy jsou označeny žlutou barvou
2. možnost zjišťovat dostupnost plných textů v jiných knihovnách v ČR i v zahraničí (samozřejmě pouze těch, které si zřídily konto) – tyto údaje naleznete v záznamu časopisu pod ikonkou . Zde je uveden seznam institucí, které daný titul předplácejí (List of participating institutions with fulltext access)
3. pohled na vlastní fond elektronických časopisů z obsahového hlediska, tedy zastoupení plnotextových časopisů v jednotlivých oborech (41 kategorií). Nejvíce je zastoupena ekonomie (4.446 časopisů) a medicína (2.181) – v příloženém obrázku. Při zjišťování počtu časopisů zelených, žlutých a červených použijte Search (nutno přednastavit „in chunks of <Hits per page>“)

Počet elektronických časopisů roste velmi rychlým tempem. V září 2006 obsahuje EZB odkazy na 50.723 (22.155) elektronických časopisů ze všech vědních oborů. Roste i počet titulů volně přístupných, označených zelenou barvou 12.226 (8.813). Přístup k nim je možný samostatně (<http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/dfa>), nebo je možné si je vybrat omezením na zelenou barvu. V závorkách jsou uvedeny údaje z roku 2005. KNAV má přes EZB zpřístupněno 25.124 předplacených titulů.

Zajímavé je porovnání čísel o počtu elektronických plnotextových časopisů v EIZ, které lze získat z EZB s čísly, které byly pořízeny v KNAV a s čísly z Ulrich's Periodicals Directory.

Počet elektronických časopisů

EZB	50.725 (z toho 12.264 volně přístupných)
Ulrich	55.619 (z toho 15.374 recenzované, 2.337 Open Access)

Počet elektronických časopisů v KNAV

KNAV	19.344 (4.124 plnotextové databáze, 15.220 agregované databáze EBSCO + ProQuest)
EZB	25.124 (rozdíl tvoří duplicity titulů, které se nacházejí ve více databázích)

Závěrem bych EZB doporučila nejen k využívání v informačních a meziknihovních službách, ale také při doplňování elektronických fondů knihovny. EZB je k dispozici zdarma každé knihovně, která projeví zájem. Veškeré informace je možné získat na webové stránce EZB – <http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/about.phtml?bibid=AAAA&colors=7&lang=en> nebo na stránkách Národní knihovny – <http://ezb.nkp.cz/>.

Jaroslav Meixner: Zpřístupnění EIZ prostřednictvím Google Scholar

---

Google Scholar – <http://www.scholar.google.com>

Google Scholar (dále jen GS) je volně přístupný vyhledávač odborných textů, který umožňuje ve výsledku hledání integrovat odkazy na SFX link servery registrovaných knihoven. Tyto link servery zpřístupňují fond elektronických informačních zdrojů (licencovaných on-line databází) příslušné knihovny prostřednictvím GS.

Pro knihovny, které nemají vlastní SFX server, je Ex Librisem a Googlem zdarma připraven produkt ScholarSFX. Výchozí zdroj, kterým je v našem případě vyhledaný záznam dokumentu v GS, odkazuje na link server SFX@LibASCR (ScholarSFX), jenž poskytuje propojení na základě znalostní databáze (KnowledgeBase). Tato znalostní databáze

odkazuje na relevantní a zadaným parametrům odpovídající informační zdroje pro získání plného textu dokumentu. Google si periodicky stahuje nastavení jednotlivých titulů časopisů dané knihovny ve znalostní databázi, které využívá při vkládání odkazů do výsledků vyhledávání v GS. Ve výsledku vyhledávání GS tedy zobrazí záznam dokumentu společně s odkazy na uživatelem vybrané link servery – pro uživatele v rámci AV ČR se zobrazí automaticky odkaz na link server SFX@LibASCR (viz obr. 1).

The screenshot shows the Google Scholar search interface. The search query is "Alternative Theories of Firm Growth". The results list two articles:

- Tests of Alternative Theories of Firm Growth - SFX@LibASCR: Full Text - group of 3 »**
 DS Evans - The Journal of Political Economy, 1987 - JSTOR
 .page (padding: 1em;) Tests of **Alternative Theories of Firm Growth**. David S. Evans.
 The Journal of Political Economy, Vol. 95, No. 4, 657-674. Aug., 1987. ...
 Cited by 397 - [Related Articles](#) - [Web Search](#)
- The Relationship Between Firm Growth, Size, and Age: Estimates for 100 Manufacturing Ir**
 DS Evans - The Journal of Industrial Economics, 1987 - JSTOR
 ... Washington, Dc). EVANS, DS, 1987, 'Tests of **Alternative Theories of Firm Growth**',
 Journal of Political Economy, forthcoming. EXECUTIVE ...
 Cited by 354 - [Related Articles](#) - [Web Search](#)

Obr. 1
Výsledek vyhledávání v GS – dotaz: „Alternative Theories of Firm Growth“

Pokud má link server pro výchozí zdroj určit a dynamicky připravit seznam cílových zdrojů, musí mít k dispozici informace o výchozím zdroji, tj. množinu metadat, která jej charakterizuje. Potřebná množina metadat je obsažena přímo v identifikátoru OpenURL výchozího zdroje, který je uživateli předložen ve formě odkazu na link server. Po kliknutí je uživateli nabídnut seznam odpovídajících cílových zdrojů (viz obr. 2).

The screenshot shows the SFX Services for this record page. The title is "Tests of Alternative Theories of Firm Growth" and the source is "The journal of political economy [0022-3808] Evans yr:1987 vol:95 iss:4 pg:657". The page lists several full text services with search filters for Year, Volume, Issue, and Start Page, and a GO button for each:

- Full text available via **EBSCOhost Business Source Premier**
- Full text available via **JSTOR Arts and Sciences 1**
- Full text available via **JSTOR Business Collection**
- Full text available via **ProQuest 5000 International**
- Full text available via **ProQuest International Academic Research Library**
- Full text available via **ProQuest Research Library**
- Full text available via **Proquest ABI/INFORM Global**

Obr. 2
SFX menu generované na základě OpenURL – relevantní cílové zdroje pro daný dokument.

Každý uživatel GS si může nastavit ve Scholar Preferences až tři různé link servery. Je však nutné zdůraznit vazbu mezi IP adresou uživatele a oprávněním k přístupu k EIZ v dané knihovně, jejíž link server si hodlá nastavit, případně musí mít umožněn vzdálený přístup k EIZ dané knihovny.

Je nutné si také uvědomit, že GS je i přes více než dvouletý veřejný provoz stále ve fázi beta. Uživatel proto může narazit na určité chyby či nedostatky. Například se vyskytují chyby v syntaxi OpenURL (počáteční

strana dokumentu `page=35` místo 350), které způsobí selhání propojení na plný text dokumentu. V případě, že je v GS u abstraktu dokumentu k dispozici odkaz „group of“ (viz obr. 1), lze jej využít k zobrazení záznamů různých verzí téhož dokumentu, které mohou mít jinou formu syntaxe OpenURL (např. pomocí identifikátoru DOI).

Průběžně je také v GS zdokonalováno vyhledávací rozhraní. Pokročilé vyhledávání (Advanced Scholar Search) umožňuje například vyhledávání podle jména autora, názvu časopisu či roku publikování. Nově se objevily obdobné funkce i ve výsledku vyhledávání pro zpřesnění dotazu (Recent Articles, omezení na jméno autora), které zejména využijí méně zkušené uživatele GS nevyužívající pokročilého vyhledávání (viz obr. 1).

V současnosti GS v rámci AV ČR zajišťuje propojení na plné texty článků z databází: JSTOR, EBSCO, Proquest 5000, International, SpringerLink (Springer + Kluwer), Wiley Interscience, American Chemical Society, Literature Online, BioMed Central Open Access Free.

GS umožňuje v současnosti propojení na plné texty z volně přístupných archivů: Astrophysics Data System, DOAJ Directory of Open Access Journals, Free E-Journals, Highwire Press Free, National Academy Press, Scielo, J-STAGE, EMIS.

Anežka Poljaková: CASLIN 2006

<http://www.lib.cas.cz/caslin-2006/fotogalerie.php>

Již 13. mezinárodní seminář CASLIN se letos konal od 11. do 15. června 2006 v nádherném prostředí Českého Ráje. Konference byla uspořádána na zámku Hrubá Skála a sama reprezentativnost zámku v účastnících vyvolávala slavnostní pocity. Téma letošního CASLINU bylo: „*Zpětná vazba aneb děláme to dobře?*“. Jeho organizátorem byla Knihovna AV ČR.

Jak již název semináře napovídá, byly veškeré příspěvky na semináři věnovány tématům služby uživatelům, měření efektivity služeb knihoven, správného využití jednotlivých zdrojů atd.

Jednalo se hlavně o zjišťování, zda knihovny dobře a efektivně využívají své prostředky a poskytují kvalitně své služby a nakolik jsou tyto služby pro uživatele přínosné.

Pondělní blok prezentací otevřel **Andrew Lass**, který objasnil, jaký bude hlavní směr a téma semináře. Uvedl, že je nutné sledovat přínos a efektivnost investic, které byly v minulých letech knihovnám poskytnuty.

Jako první se v bloku přednášek představil **Bruce Thomson** s projektem LibQual+™, který zaštituje sdružení ARL, neboli Association of Research Libraries (Sdružení vědeckých knihoven). Tento projekt je zaměřen na posuzování kvality služeb samotnými zákazníky. Uživatelům je předložen dotazník čítající přes 20 položek a ti hodnotí služby podle toho, na jaké minimální úrovni by je knihovna měla poskytovat a na jaké úrovni by si oni přáli, aby tyto služby byly poskytovány. Dotazování mohou dané odpovědi ohodnotit na škále od 1 do 9, popř. doplnit i o slovní komentář. Data jsou sesbírána skrze webové rozhraní a poté vyhodnocena. Výhodou LibQualu je, že je dostupný ve více jazykových verzích.

Jako další přispěli svou prezentací na téma: „**Ukazatelé výkonnosti**“ **Blažej Feret** a **Marzena Marcinek**. Představili ukazatele výkonnosti knihovny (Library Performance Indicators) a poukázali též na existenci normy ISO 11620, která se zabývá ukazateli výkonnosti v knihovnách a normy ISO/TR 20983, jež se narodil od ISO 11620 věnuje výkonnosti elektronických služeb knihoven.

Marzena Marcinek se v prezentaci věnovala analýze polských vědeckých knihoven a uvedla, že v Polsku je nedostatek systémů, které by měřily statistiky knihoven na národní úrovni. V Krakově proto byla vytvořena skupina pro standardizaci polských vědeckých knihoven. Jedním z jejich úkolů je vytváření dotazníků a zjišťování ukazatelů výkonnosti.

Blažej Feret se zaměřil na problematiku internetu. Díky jeho snadné dostupnosti, jednoduchému způsobu vyhledávání a velkému množství dostupných informací se totiž v současné době stává velkým konkurentem knihoven.

Po obědě následoval projev **Víta Richtera: „Využití metody benchmarkingu pro měření výkonu a kvality veřejných knihoven“**. Vznel otázku, proč měřit kvalitu činnosti knihoven a uvedl drobné problémy měření výkonu a kvality v ČR. Též vysvětlil samotný pojem benchmarkingu a představil německý projekt Bibliotheksindex. Metoda benchmarkingu umožňuje srovnání výkonnosti vlastní knihovny s nejlepší možnou praxí nebo s jinou knihovnou. Jeho přínosem je zejména to, že pomáhá definovat nejlepší výkony, dává včasné varování, pokud knihovna zaostává, podporuje inovaci a rozvíjení nových vztahů a spolupráce.

BIX (Bibliotheksindex), který je podporován Berstelmannovou nadací, trvá již 7 let a sdružuje zhruba 245 knihoven. Tento projekt umožňuje vzájemné srovnávání kvantitativních a kvalitativních parametrů jednotlivých knihoven.

Pod garancí Národní knihovny ČR probíhá u nás od listopadu 2005 do března 2007 projekt „benchmarking knihoven“. Mezi jeho cíle patřila zejména analýza výkonnosti jednotlivých knihoven a jejich vzájemné porovnání.

Následoval příspěvek **Alojze Androviče: „Programové financování knižnic“**. Ten se ve své prezentaci zaměřil zejména na problematiku financování knihoven. Zmínil, že v roce 2003 došlo na Slovensku k reformě veřejných financí a o rok později byl zaveden tříletý rozpočtový cyklus strategického plánování.

Po přestávce uvedla svůj příspěvek: **„Jak sledovat využití knihovního fondu“ Linda Skolková** (spolu s **Radkou Římanovou**). Příspěvek je zaměřen na komplexní sledování využití knihovního fondu na příkladech konkrétních knihoven. Získání nepřímé zpětné vazby od uživatelů ověřením využití knihovního fondu pak může sloužit jako vhodný podklad pro řízení knihovny jako celku i řízení jednotlivých procesů probíhajících v knihovně, zejména akvizice. Získané poznatky lze uplatnit například i při vytváření strategie budování fondu. Při sledování využití knihovního fondu je potřeba vzít v úvahu jak tištěné, tak elektronické zdroje. Zatímco tištěné absenční výpůjčky lze dobře sledovat pomocí knihovnického softwaru (např. čtečky kódů, apod.) a přístup do licencovaných, elektronických zdrojů je též velmi jednoduché sledovat, na druhou stranu využití prezenčního, volně

přístupného fondu je jen velmi těžce dosledovatelná a vyhodnotitelná. Vzhledem k tomu, že v ČR je stále více a více preferován volný přístup ke knihovnímu fondu, je nutné nějakým způsobem monitorovat a vyhodnocovat jeho využití. Se vzrůstajícím množstvím informací ohledně poskytovaných služeb, tím více se může rozvíjet jejich kvalita. Za účelem získání přehledu o stavu sledování prezenčních výpůjček v knihovnách v ČR byl proveden dotazníkový průzkum, jehož výsledky byly v příspěvku prezentovány.

Hanuš Hemola ve svém příspěvku: **„Výchova divadlem v knihovně? Proč ne.“** komentoval videoukázky ze studentského projektu **týden ze života jedné knihovnice**. Právě pomocí modelových situací si měli knihovníci vyzkoušet chování a reakce na skutečné problémy a situace.

Úterní dopoledne započala svou prezentací **Deborah Novotny**. Ve svém příspěvku nazvaném **„Měření hodnoty: hodnocení míry“** se zabývala využíváním statistik v Britské knihovně. Nejprve představila zprávu **Měření naší hodnoty**, ekonomickou studii, kterou si objednala Britská knihovna. Poté se přednášející věnovala hodnocení ochrany knihovního fondu.

Následující příspěvek na téma: **„Hodnocení potřeby ochrany pro institucionální plánování a pro spolupráci mezi více institucemi“** uvedl **Barclay Ogden**. Přednášející zdůraznil, že zpětná vazba ovlivňuje rozhodování, rozhodování pak ovlivňuje výkon a výkon opětovně ovlivňuje zpětnou vazbu. Zejména se zasazoval o využívání matic při zjišťování priorit knihoven a knihovních fondů. Ty mohou být využity skoro ve všech knihovnických procesech a velmi tak usnadnit rozhodování. Přednášející také představil software na plánování ochrany fondu Calipr.

Daniel Čermák se ve svém příspěvku: **„Design sociologických výzkumů“** zabýval rozdílem mezi anketou a výběrovým šetřením. Anketa, která je dostačující pro malé knihovny, probíhá tak, že připravíme dotazníky a poté hledáme respondenty. Výběrové šetření je koncipováno tak, že vybíráme náhodný, reprezentativní vzorek. Čermák stanovil určité postupy při tvorbě anket a výběrových šetření.

V příspěvku „**Knihovny a povodně**“ se **Jiří Polišínský** zaměřil na problematiku zvládání krizových situací z hlediska zpětných vazeb. V prezentaci uvedl rozdílné zvládání popovodňových situací knihovnami. Též během povodní v letech 1997 a 2002 se lišily počty zasažených knihoven, kterých v roce 2002 bylo o dost méně než v roce 1997. Pro zvládání krizových situací přednášející doporučil provést zhodnocení rizik, kategorizaci fondů a dále připravit příslušnou organizační směrnici.

Dana Lošťáková se ve své prezentaci s názvem „**Víme, co naši uživatelé potřebují?**“ zabývala průzkumy uživatelů prováděné na Univerzitě Palackého v Olomouci. V roce 2000 zde byla provedena anketa na zjištění zájmu o elektronické informační zdroje. Na jejím základě byla zvýšena propagace různých služeb knihovny za cílem zvýšení využitelnosti knihovnicko – bibliografických služeb. O tři roky později byla tato anketa provedena znovu a výsledkem bylo zjištění, že vzrostl zájem o tyto knihovnické služby a tedy i obeznámenost s nimi.

V příspěvku **Jaroslavy Štěrbové** „**...aby zrcadlo zrcadlilo... – mechanismus změn v MKP**“ bylo nejvíce zdůrazněno, že knihovnické služby jsou hlavním důvodem existence knihoven. Knihovnická činnost by měla být zaměřena zejména na služby uživatelům a na jejich potřeby.

Středeční dopoledne bylo vedeno ve formě workshopů, kdy se jednotlivci účastnili jednoho ze 4 workshopů věnovaných již odprezentovaným tématům. Díky těmto workshopům bylo možné se více obeznámit s danými problematikami, vyzkoušet si daný způsob měření efektivity a prodiskutovat jednotlivé body z příspěvků. První workshop byl veden Barclay Ogdenem a zabýval se využíváním matic přímo v knihovnické praxi. Druhý workshop moderoval Bruce Thompson a jeho účastníci mohli diskutovat o budoucnosti knihoven. Workshop Blažeje Fereta a Marzeny Marcinek byl věnován tématu ukazatelů v knihovnách, hlavně s důrazem na již dvě zmíněné normy. Poslední workshop pod vedením Randyho Silvermana a Deborah Novotné byl zaměřen na problematiku ekonomických, kulturních a sociálních aspektů existence knihoven z hlediska financí, nových služeb a dodávání dokumentů.

Ve čtvrtek dopoledne proběhlo tzv. Akvárium, kam byli pozváni někteří účastníci a přednášející ze semináře, aby vedli panelovou diskusi. Úkolem letošního Akvária byla diskuse na tři základní otázky: **Pro koho měříme?; A co doma? a Stavění budov v elektronickém věku.** Tato diskuse přinesla mnoho podnětných odpovědí a úvah, které mohou sloužit jako hlubší podklad pro hledání zpětné vazby a měření efektivity výkonnosti v knihovnách.

Seminář zakončil jeho zhodnocením a pozváním na další semináře **Andrew Lass.**

Samotný seminář byl po celou dobu veden ve velmi relaxující a pohodové atmosféře. Jednotlivé příspěvky byly velmi přínosné a nám nezbývá než se těšit na další seminář, který se bude konat 17.–21. 6. 2007 a jehož organizátorem bude Univerzitní knihovna v Bratislavě. Jeho náplní by měly být příspěvky věnované problematice vlivu informačních technologií na vědeckou komunikaci.

Jarmila Burgetová: Nové trendy – nová témata

Takový byl název jednodenního workshopu s mezinárodní účastí, který zorganizovala Knihovna AV ČR 23. června 2006. Kromě pracovníků Knihovny Akademie věd se workshopu zúčastnili zahraniční hosté: paní Elizabeth Simon, předsedkyně spolku Förderkreis für West- Ost Informationstransfer¹, paní dr. Gabriele Ahnis, ředitelka Univerzitní knihovny v Cottbusu a paní Wendy Axford, členka Förderkreis für West- Ost Informationstransfer z Velké Británie.

Debatovalo se u „kulatého stolu“ ponejvíce v angličtině. Naproti mladým účastníkům z řad pracovníků KNAV, kteří se zabývají hlavně novými technologiemi, zasedly kromě Elisabeth Simon ředitelka německé univerzitní knihovny (po obtížných letech restrukturalizace

¹ <http://www.west-ost-informationstransfer.de/>

a nové organizace dosáhla toho, že její knihovna je v rámci Německa hodnocena jako třetí nejlepší knihovna svého druhu) a paní Wendy Axford ze Skotska, která se mohla workshopu zúčastnit díky finanční podpoře ze strany britského spolku CILIP².

Zvolená témata

1. Svoboda informací (Wendy Axford)
2. Digitalizace (Martin Lhoták, Hana Beránková)
3. Informační zdroje (Jaroslav Meixner, Iva Burešová, Hana Tomanová, Gabriele Ahnis)
4. Volný přístup (Jarmila Burgetová, Jana Doleželová)
5. Knihovna jako prostor (Jarmila Burgetová, Elizabeth Simon)

Ad 1.

Paní Axford komentovala zákon o svobodě informací se zřetelem k situaci ve Skotsku a zdůraznila důležitou roli knihoven v těchto otázkách.

Ad 2.

Martin Lhoták jako vedoucí Digitalizačního centra KNAV referoval o postupu digitalizace u nás a zejména o tom, které dokumenty jsou přednostně digitalizovány.³ Informoval o systému Kramerius a o spolupráci s Národní knihovnou ČR a hodnotil projekt digitální matematické knihovny, do něhož je KNAV zapojena.

Ad 3.

Paní Dr. Gabriele Ahnis z Univerzitní knihovny Senftenberg-Cottbus zaměřila svůj příspěvek nazvaný „Tradice v pohybu“ na problematiku skutečného využívání databází a databank. Se vzrůstajícím tlakem na finance se zvyšuje dilema knihoven, zda a jaké databanky dávat svým uživatelům k dispozici vzhledem k jejich vzrůstajícím cenám, jak se co

² CILIP = Chartered Institute of Library and Information Professionals London, dříve British Library Association.

³ <http://digit.lib.cas.cz/>

nejvíce zapojovat do nejrůznějších konsorcií, která zajišťují k informacím přístup.

Ad 4.

KNAV také získává tímto způsobem možnost využívání celé řady databází a databank. Prostřednictvím účasti v konsorciu je umožněn např. přístup k „Web of Science“ pro vědecké a vysokoškolské knihovny v celé České republice.

Ad 5.

Radostná byla podle slov paní Simon diskuse na téma Knihovna jako prostor, protože právě KNAV se může pochlubit překrásnou velkou studovnou, v níž se setkávají klasické služby čtenářům s moderními formami nasazení výpočetní techniky.

Zakončíme slovy paní Elisabeth Simon: Workshop s dobrou komunikací, výměna zkušeností a názorů, zvědavost na budoucí vývoj v obou zemích. Nejlepší výsledek tkví v kolegiální, nebojácné výměně zkušeností, která je potřebná tam, kde knihovníci nemají ztratit hlavu, kterou by měli mít otevřenou pro rozvoj budoucích strategií.

Lenka Haluzíková: Seminář „Web of Knowledge“

Dne 18. října 2006 se konal v budově Akademie věd ČR za hojné účasti odborné veřejnosti seminář vedený pány Míro Koubou a Jeffem a Clovisem z ISI Thomson Scientific pod názvem **Selekce časopisů Thomson Web of Science**.

Web of Science (WoS) je všeobecně známý produkt Institute for Scientific Information (ISI), na nějž byla zakoupena národní multilicence. Nositelem tohoto projektu je Knihovna AV ČR a řešitelem PhDr. Ivana Kadlecová. V případě WoS jde o bibliograficko-citační databázi, nicméně poskytuje také přehled o hlavních aktivitách a trendech ve vědě a výzkumu, a to již od roku 1900 (pokrývá tedy nejdůležitější

oblasti výzkumu za celé 20. století). Přístup k těmto cenným informacím bude v rámci projektu WoS v České republice od příštího roku rozšířen, dostupná retrospektiva dosáhne rok 1945.

Pan Jeff Clovis v rámci tohoto semináře představil posluchačům základní principy selekce časopisů pro WoS, zazněly počty časopisů zahrnutých v jednotlivých databázích Science Citation Index Expanded (SCIE), Social Science Citation Index (SSCI) a Arts & Humanities Citation Index (A&HCI), počty zaznamenaných citací za rok a mnoho dalšího. Zajímavá byla ukázka narůstajícího zájmu o české tituly a v souladu s tím i narůstajícího impakt faktoru. Výpočet impakt faktoru pomocí dat z posledních dvou let byl dalším praktickým příkladem v rámci semináře. Prostor byl věnován také specifikům výběru časopisů pro databáze SSCI a A&HCI, u kterých došlo v roce 2005 k podstatným změnám. Vzhledem k povaze daných oborů nelze totiž stoprocentně uplatňovat přísná kritéria výběru daná pro SCIE. Promítají se zde kulturní a společenské vlivy, impakt faktor má nižší hodnotu. Není také nutné dodávat anglické verze názvů článků a abstraktů.

V závěru semináře pan Clovis zodpovídal dotazy účastníků, z nichž se většina soustředila kolem problematiky impakt faktoru a specifikace podmínek pro zařazení nového českého časopisu do indexu. Podrobnější informace naleznete na stránkách:

<http://scientific.thomson.com/mjl/selection/>,

případně na emailové adrese james.testa@thomson.com.

Ludmila Čelková: Rekonštrukcia Ústrednej knižnice SAV

Ten, kto navštevoval Ústrednú knižnicu SAV a poznal podmienky na Klemensovej ulici č. 19 v Bratislave, v ktorých fungovala táto inštitúcia celé desaťročia, pochopil, že jediným optimálnym riešením bola rekonštrukcia priestorov. Veď priestory pre čitateľov, pracovníkov, ako aj knižničný sklad v suteréne budovy boli už dlhšie nevyhovujúce a ak k tomu prirátame zlý stav rozličných rozvodov, bol skutočne najvyšší čas. Treba vari ešte pripomenúť, že budova, v ktorej sa nachádza knižnica je národnou kultúrnou pamiatkou z r. 1921 a nikdy neprešla komplexnou rekonštrukciou.

Knižnica teda v septembri 2005 zatvorila dočasne svoje služby, čo znamenalo veľmi výraznú zmenu nielen pre čitateľov, ale aj pre pracovníkov. Tento krok totiž zasiahol do činnosti všetkých oddelení na Klemensovej aj na detašovanom pracovisku na Patrónke. Okrem pracovníkov, zariadenia a technického vybavenia sa sťahovali aj fondy zo skladov na Klemensovej ul., ktorý sa tiež rekonštruoval. Spomínaný „pohyb“ Puďí, techniky aj kníh si vyžiadal prácu v obmedzenom režime a v súvislosti s prechodom na nový systém Virtua aj mesiace štúdia, príprav na konverziu dát i skúšky spôsobilosti práce so systémom a pod.

Mesiace ubehli a tvár Klemensovej sa viditeľne zmenila: zmizli pracovne, tzv. horné sklady, všeobecná a internetová študovňa na medziposchodí, vchod do knižnice sa debariérizoval. Zlepšili sa podmienky pre pracovníkov – vznikla denná miestnosť, pracovňa pre vedúcu služieb, príručný sklad pre študovňu. V uvoľnenom priestore na prízemí sa vytvoril ucelený priestor pre čitateľov – všeobecná študovňa a s internetom pre čitateľov. Výpožičné oddelenie sa prepojilo priamo s online katalógmi, xeroxom, medziknižničnými službami, výpožičnými a rešeršnými službami. Objednávanie dokumentov si však čitateľ môže zabezpečiť aj zo vzdialeného miesta prostredníctvom domovskej stránky knižnice – <http://www.uk.sav.sk>, kde okrem online katalógu monografií a periodík nájde aj naskenovaný lístkový katalog kníh a periodík, vrátane ďalších

služieb knižnice. Doslova „za pochodu“ sa riešili mnohé otázky a nemálo síl si vyžiadalo dočasné zariadenie interiéru starým nábytkom.

V nových podmienkach sa predĺžil výpožičný čas – v pracovné dni je knižnica otvorená od 8. hod. do 19. hod. Oddelenie periodík zostalo na Patrónke, lebo pôvodný zámer presunúť toto oddelenie na Klemensovú ul. sa nateraz nepodarilo realizovať.

Nové priestory slávnostne otvoril predseda SAV dňa 16. marca 2006 a prví návštevníci vstúpili do knižnice 20. marca 2006. Bol to v živote knižnice veľký zlom a zásadný krok vpred. Samozrejme, zariadenie interiéru knižnice a organizačné zmeny ešte len Ústrednú knižnicu SAV čakajú.

Novely zákonů, které nás zajímají

Knihovní zákon

Ve Sbírce zákonů ČR 2006, částka 105, byl zveřejněn **zákon č. 341/2006**, kterým se mění zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění zákona č. 1/2005 Sb.

<http://www.mvcr.cz/sbirka/2006/sb105-06.pdf>

Úplné znění knihovního zákona po všech novelách najdete na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm

Novela posouvá povinnost připojení knihoven k internetu do 31. 12. 2007.

Autorský zákon

Ve Sbírce zákonů ČR 2006, částka 72, vyšel **zákon č. 216/2006**, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

<http://web.mvcr.cz/sbirka/2006/sb072-06.pdf>

Ustanovení autorského zákona se týkají rovněž knihoven a středisek vědeckých informací AV ČR. Doporučujeme k prostudování aktuální informace k této problematice na webu Národní knihovny ČR:

http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/03_in dex.htm

Zveřejňujeme **Výklad Ministerstva kultury ČR k úhradě náhradních odměn za „kopírování“**, které nově upravuje novela autorského zákona:

„Pokud knihovna provozuje zjednodušeně řečeno 'kopírování za úplatu', je povinna hradit autorské odměny příslušnému kolektivnímu správci. Oproti minulé úpravě v autorském zákonu č. 121/2000 Sb., který požadoval úhradu za každou rozmnoženinu, bez ohledu na to, zda se jednalo o rozmnoženinu autorského díla či nikoliv, chtěla novela přinést větší spravedlnost povinným osobám při úhradách těchto odměn, a proto přešla na procentuelní odhad možnosti vytvoření rozmnoženin autorských děl. Rozdělila proto povinné osoby do několika skupin a stanovila výši procent, kterou mají povinnost odvést tak, jak lze vyčíst z přílohy k autorskému zákonu – Sazebníku, konkrétně jeho čl. 7.

Na druhou stranu je zřejmé, že veškeré technologie jdou velmi rychle kupředu a pořizování rozmnoženin z jiného než tiskového – papírového – podkladu je naprosto běžné a čím dál tím více převažuje. Proto zákon stanovil povinnost úhrady autorských odměn nejenom z kopírek, ale také z tiskáren, neboť již běžnou službou se stává, že např. student (a samozřejmě nejenom on) přinese do kopírovacího centra, knihovny, univerzitní kopírky a podobně, nosič zvukového záznamu a za úplatu si nechá pořídit rozmnoženin na papír či jiný hmotný podklad.

Závěrem tedy lze konstatovat, že pro knihovny vyplývá dle současného znění AZ, odvádět zákonem stanoveným způsobem odměny ve výši **70% z vytvořených rozmnoženin za úplatu**, ať již byly tyto rozmnoženiny zhotoveny na běžné kopírce, tiskárně či jiném přístroji, který umožní vytvořit tiskovou či jinou rozmnoženinu na papír či jiný hmotný podklad.“

V druhém pololetí roku 2006 se uskutečnila řada zajímavých konferencí, seminářů a akcí. Úspěšně proběhl v prvním říjnovém týdnu letošní Týden knihoven uvedený 22.zářím zcela mimořádnou akcí. Tou byl knihovnický happening spojený se shromážděním základních kamenů k výstavbě nové budovy Národní knihovny na Letné. Byla vyhlášena Knihovna roku a oceněn významný počín.

http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2006/index.htm

Jako každoročně se těšila velké pozornosti knihovnické veřejnosti zářijová konference „Knihovny současnosti 2006“, účastníci si kromě získaných poznatků odváželi domů objemný sborník již ze 14. konference (ISBN 80-86249-41-7). Letošní program byl oživen účastí a zajímavými prezentacemi čtyř významných představitelů nizozemského knihovnictví. Podrobněji v článku v časopisu IKAROS:

<http://www.ikaros.cz/node/3642>

V září se uskutečnilo v Praze v Národním muzeu již 30. setkání knihovníků muzeí a galerií 2006, což připomněl podrobný článek v IKAROSu, doplněný fotografiemi (<http://www.ikaros.cz/node/3638>).

Koncem října se konala v Olomouci tradiční podzimní celostátní porada vysokoškolských knihoven. Zasloučeně o ní referoval v časopise IKAROS ředitel Ústřední knihovny Pedagogické fakulty v Ústí nad Labem PhDr. Ivo Brožek. <http://www.ikaros.cz/node/3722>

Konaly se i další odborné akce (např. celostátní seminář hudebních knihoven – muzikoterapie – Hradec Králové 30. 10.–1. 11. 2006, celostátní seminář „Klimatizace v muzeích, knihovnách a archivech“ – Praha, 21. listopadu 2006, podzimní semináře Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK). Na závěr roku se uskuteční již po šesté konference „Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2006“ (Praha 5.–6.prosince 2006). Na webu SKIP jsou k dispozici všechny na konferenci přednesené příspěvky a prezentace:

<http://skip.nkp.cz/akcArch06.htm>

Nové publikace pro knihovníky

V edici Aktuality SKIP vyšly v letních měsících dvě zajímavé odborné publikace.

1. Strategie pro evropské knihovny.

Tento sborník překládá strategických a koncepčních materiálů umožní sledovat nejnovější trendy v evropském knihovnictví. Obsahuje dokumenty k rozvoji knihoven Nizozemska (Budoucnost pro veřejné knihovny), Finska (Strategie knihoven 2010), Německa (Knihovna 21, Knihovna 2007 – Strategická koncepce), Rakouska (Knihovna budoucnosti – budoucnost knihoven), Velké Británie a Severního Irsku (Rámec pro budoucnost – knihovny, studium a informace v příštím desetiletí). Je doplněn kompletním textem Koncepce rozvoje knihoven České republiky na léta 2004 až 2010.

2. Evropský průvodce kompetencemi v oboru knihovnických a informačních služeb.

První vydání tzv. Eurosměrnice či Evropského rejstříku kompetencí zveřejnil SKIP v roce 1999 jako svazek citované edice. Nové, podstatně rozšířené vydání popisuje odborné kompetence pracovníků knihoven informačních středisek. Jde o výbornou pomůcku všem, kteří chtějí vědět, jaké znalosti a dovednosti by měli zvládnout, budou-li se připravovat na svou profesní kariéru.

Obě publikace lze objednat na adrese Bedriska.Stepanova@nkp.cz

Adresář knihoven a informačních institucí v ČR

Báze Adresář knihoven a informačních institucí ČR (ADR) <http://sigma.nkp.cz/cze/adr> obsahuje údaje o více než 3.000 institucích,

kteří spolupracují nebo spolupracovaly na Souborném katalogu ČR, účastní se meziknihovnických služeb nebo jsou v kontaktu s Knihovnickým institutem Národní knihovny ČR. Každý záznam obsahuje siglu (lokační značku) a údaje nahlášené institucí (knihovnou) nebo získané z webových stránek knihoven. Rozsah údajů a jejich aktuálnost závisí zejména na samotných knihovnách, na jejich pohotovosti upozornit na změny. Pro potřeby zvýšení aktuálnosti dat v této bázi byl vyvinut Formulář pro on-line aktualizaci údajů. Umožňuje knihovníkům zadávat „on-line“ změny, týkající se jejich institucí resp. informací, které jsou o jejich knihovnách (institucích) v bázi ADR shromážděny.

Pro potřeby aktualizace byly údaje, které báze ADR obsahuje, rozděleny do čtyř skupin:

- 1) **Název instituce, varianta názvu, zkratka, adresa, odpovědná osoba atd.;** tyto údaje jsou v bázi strukturovány a podléhají formální kontrole správce báze ADR. Část knihoven – veřejné knihovny – spravuje pracovník Knihovnického institutu, druhou část – knihovny odborné – spravuje pracovník oddělení souborných katalogů.
- 2) **Telefonní čísla, fax, e-mailové adresy, odkazy na WWW stránky atd.;** tyto údaje nepodléhají formální kontrole správce báze ADR. Knihovna provádějící aktualizaci přebírá za tyto údaje zodpovědnost v plném rozsahu.
- 3) **Informace související s MVS;** tyto údaje podléhají formální kontrole správce báze SK ČR, a to z důvodu, že je na nich závislá konkrétní služba SK ČR – rozesílání objednávek MVS.
- 4) **Údaje o čtenářích, výpůjčkách, knihovním fondu atd.;** tyto údaje jsou shromažďovány pro potřeby Knihovnického institutu, obsahují vždy jen údaje za předcházející kalendářní rok a jejich aktualizace se provádí jednou ročně náhradou stávajících údajů údaji novými.

Podrobné pokyny a nápovědu k on-line aktualizaci dat v Adresáři knihoven a informačních institucí v ČR najdete na stránce Národní knihovny ČR na webové adrese:

www.caslin.cz/spoluprace/spoluprace-s-sk-cr/napoveda-k-aktualizaci-baze-adr-on-line/

Počet odborných elektronických časopisů, resp. elektronických verzí tištěných knihovnických časopisů neustále přibývá. Nebude na škodu si názvy těch nejznámějších připomenout. Úplný seznam knihovnických periodik najdete na http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=01_Ob/06_Knihovnicka_a.htm#una

Výhradně elektronicky vycházejí:

IKAROS – <http://www.ikaros.cz/>

Knihovnický Zpravodaj Vysočina – <http://kzv.kkvysociny.cz/>

V tištěné i elektronické formě jsou vydávány:

Bulletin SKIP – <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bulletin.htm>

Informace – <http://www.lib.cas.cz/index.php?page=001>

Krok – <http://www.svkol.cz/dokumnty.htm#KROK>

U nás – <http://unas.svkhk.cz/aktualni-cislo.asp>

Na Slovensku:

Knížnica – <http://www.snk.sk/kniznica/kniznica.html>

ITlib – Informačné technológie a knižnice
<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib.htm>

Anglický portál o českém knihovnictví

Národní knihovna ČR využila – vhodně a chvályhodně – obsah nedávno vydané publikace „**Libraries and Librarianship in the Czech Republic**“ pro vytvoření komplexního anglického portálu o českém knihovnictví a českých knihovnách – Czech Library and Information Portal. Bohužel se na webu Národní knihovny v množství odkazů v anglickém jazyce poněkud ztrácí, což je velká škoda. Poskytuje totiž nejdůležitější přehledné informace o českém knihovnictví v anglickém jazyce.

Portál najdete na adrese: <http://knihovnam.nkp.cz/english/index.php3>

V roce 2006 nás opustilo několik výrazných osobností. Na počátku roku jsme se v motolském krematoriu rozloučili s prof. Jiřím Cejpkem. Vzpomínky na něj přinesla hned dvě čísla IKAROSu – leden <http://www.ikaros.cz/node/2107> a únor <http://www.ikaros.cz/node/2115>

V průběhu roku svou pozemskou pout' zakončili – nestor informační vědy Ing. Augustin Merta (<http://www.ikaros.cz/node/3537>), PhDr. Bedřiška Wižďálková, dlouholetá pracovníce oddělení rukopisů a starých tisků Národní knihovny ČR, (<http://www.ikaros.cz/node/3562>), bývalý ředitel Krajské knihovny v Ústí nad Labem Ladislav Zoubek, pracovník ÚVTEI, čelný odborník odborný na MDT Ing. Dušan Simandl (<http://www.ikaros.cz/node/3645>) a v listopadu prof. ing. Štefan Kimlička (<http://www.ikaros.cz/node/3742>), dlouholetý vedoucí katedry knižničnéj a informačnéj vedy Univerzity Komenského v Bratislavě.

Čest jejich památce!

Pro pracovníky středisek vědeckých informací
a knihoven AV ČR
vydává Knihovna Akademie věd ČR

Rediguje PhDr. Jarmila Burgetová

listopad 2006

ISSN 1210-8502